

EEN DRAMATISCHE REIS MET DE TRANSSIBERIË-EXPRESS

KONSALIK

Milda

EEN LIEFDE IN SIBERIË

XANDER

ROMAN

HEINZ G. KONSALIK

Milda,
een liefde in Siberië

Uitgegeven door Xander Uitgevers BV
Hamerstraat 3, 1021 JT Amsterdam

www.xanderuitgevers.nl

Oorspronkelijke titel: *Transsiberien-Express*

Oorspronkelijke uitgever: Hestia-Verlag GmbH, Bayreuth

Vertaling: J.W. Vorrink

Omslagontwerp: HildenDesign, www.hildendesign.de

Foto: © Stefan Hilden, Achtergrond: © HildenDesign/Shutterstock.com

Zetwerk: Michiel Niesen, ZetProducties

Copyright © 1976 Hestia-Verlag GmbH, Bayreuth

Copyright © 2014 voor de Nederlandse taal:

Xander Uitgevers BV, Amsterdam

Eerste druk 2014

Tweede druk 2014

ISBN 978 94 0160 236 5 | NUR 302

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te traceren. Mocht u desondanks menen rechten te kunnen uitoefenen, dan kunt u contact opnemen met de uitgever.

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Romanfiguren

MILDA TICHONOVNA LIPSKI, een jong, zeer verlegen meisje van grote schoonheid, is op de vlucht voor haar vervolgers en reist daarom als verstekeling mee in de Transsiberië-Expres, hopen in Siberië een nieuw, vrij leven te beginnen.

WERNER FORSTER, een jonge Duitse ingenieur, heeft in Rusland gewerkt en keert via Siberië en Japan naar huis terug. Hij ziet hoe Milda heimelijk in de trein springt, zoekt en vindt haar en nu groeit er tussen deze jonge mensen een hartstochtelijke liefdesverhouding.

KLASJKA verdient haar geld als prostituee in exprestreinen en is een ordinaire, maar goedgehartige meid die Milda in bescherming neemt.

MOELANOV, conducteur van de 'Transsib', heeft een hekel aan de geheime politie en helpt daarom mee Milda's ontsnapping te bevorderen.

KARSANOV, lid van de KGB, de Russische geheime politie, vindt Milda een verdachte persoon en wil haar arresteren en een verhoor afnemen. Dit wordt echter voortdurend verhinderd door Forster, Klasjka en Moelanov, die telkens iets nieuws verzinnen waardoor Karsanov van zijn voornemen wordt afgebracht.

I

‘Geloof me, broertje, het is een nachtmerrie van een trein, een echte duivelstrein, maar ik ben trots daarop de conducteur te zijn!’ zei Boris Fedorovitsj Moelanov tegen de jonge kelner van de restauratiewagen, Fedja.

Ze stonden in de gang tussen de restauratiewagen en een slaapwagen tweede klas, rookten met elkaar een *papirossa*, keken naar buiten naar het voorbijglijdende landschap en wachtten op de eerste huizen van Gorki.

Het was een eentonig beeld: wouden van berken en fijne sparren, daartussen reusachtige vlakten met velden, dorpen die weggedoken lagen in bodemplooiën, een grote sovchoz met lange schuren voor werktuigen, plassen en riviertjes.

Het was vroeg in de lente en een bedekte hemel, waaruit het sinds twee weken ononderbroken geregend had, overspande dat alles. Daarom waren er geen wegen meer door dit land, alleen maar een netwerk van modderbanen waar de voertuigen zich moeizaam doorheen moesten werken zoals sinds duizend jaar.

Natuurlijk waren er ook wegen, mooie, brede, stevige wegen, als elfen banden door deze eenzaamheid; maar links en rechts daarvan begon steeds weer het land, dat tweemaal per jaar in modder en moeras verdrinkt, het eeuwige, oude Rusland. Twee maal per jaar: in lente en herfst, als de regen óf de zomerhitte óf de ijzige winterkou aankondigt.

‘Je rijdt nu al vaak,’ vervolgde Moelanov en blies de rook tegen het gewelfde plafond van de wagon, ‘op de route Moskou-Vladivostok. Dat is heel wat! Dwars door de halve wereld! Op de hele wereld is er niet zo’n trein. En toch: het is een duivels-trein!’

‘En waarom, Boris Fedorovitsj?’ De jonge kelner Fedja trapt zijn papirossa uit. In de bijna lege restauratiewagen verveelden drie reizigers zich, lazten kranten en dronken thee. ‘Het is de mooiste trein uit de hele Sovjet-Unie. De Transsib! Ik kreeg een kleur van plezier als een klein meisje toen ik indertijd hierheen overgeplaatst werd.’

‘De trein is mooi, maar de mensen, Fedja, de mensen!’ Moelanov wees naar buiten, naar de eerste huizengroepen van Gorki. De wagens gleden zacht en goed verend over de wissels; een groot rangeerstation schooflangs hen heen.

‘Zeven jaar rijd ik nu op deze route. Zonder één klacht! De kameraad afdelingsleider heeft me de hand gedrukt en me geprezen. Nou, wie overkomt dat?’ Moelanov leunde trots tegen de wand.

Hij was een middelgrote, stevige man met een snorretje en stoppelhaar. Zijn spoorweguniform droeg hij als een generaal en als hij door de gangen van ‘zijn trein’ stapte en de coupés inspecteerde, was het alsof hij een parade afnam.

‘Weet je, wat dat betekent?’ Er was nu geen houden meer aan, Moelanov was bij zijn lievelingsonderwerp aangekomen. ‘Geen klachten! Met deze mensen in deze trein? Allemaal duiveltjes, zeg ik je. Een paar honderd duiveltjes op twee rails, die je tien dagen en tien nachten steeds op je nek zitten! ‘Kameraad afdelingsleider,’ heb ik geantwoord, toen hij me de hand drukte, ‘ik heb mijn zenuwen in het staalwerk van Koejbysjev gekocht. Beste dikke kabels!’ En hij lachte, de kameraad afdelingsleider. Hij lachte dat zijn buik schudde en hij zich bijna verslikte.’

Moelanov krauwde over zijn stoppelige hoofd.

‘Een diplomaat moet je zijn, Fedja, en een psycholoog en je moet zien wat voor mensen het zijn dadelijk! Op het eerste gezicht, als ze bij je instappen en zich huiselijk in hun coupé installeren, moet je zien met wie je te maken krijgt. Je ziet het dadelijk aan de manier waarop ze de koffers behandelen, hun jassen uittrekken, de medereizigers begroeten, hun echtgenoten

commanderen, hun kinderen toesnauwen, over de trein mopperen, de spoorkaartjes gereedhouden als je ze controleert... De één knikt je vriendelijk toe, de ander kijkt je helemaal niet aan, weer anderen zoeken en vloeken, sommigen trekken zelfs hun schoenen uit, alsof ze de biljetten daar verstopt hadden en dan zijn er die zo doen alsof je hun kont mag likken! En dat tien dagen en tien nachten lang... ik zeg je, Fedja, 't is als een gezamenlijk uitstapje van de duiveltjes uit de hel! En toch ben ik er trots op hier conducteur te zijn...'

Voor het raam zag men nu de voorsteden van Gorki.

Eerst suisden de oude huizen uit de tijd toen Gorki nog Nizjni Novgorod heette voorbij, dan de blokken nieuwbouw. Het waren betonnen kasten zoals overal op de wereld, uniform, zonder ziel; woonsilo's die er onder een trieste hemel nog grauwder en weerzinwekkender uitzagen dan anders.

Eindelijk reed de exprestrein de reusachtige stationshal in en ze waren omgeven door een wirwar van rails, wissels, bovenleidingmasten en goederenloodsen, bergruimtes en werkplaatsen.

'Een paar nieuwe hellekinderen stappen in!' Moelanov haalde zijn notitieboek tevoorschijn. 'Eens kijken wie er plaatsen gereserveerd hebben? Tweede klas: interesseert me niet! Eerste klas: twee partijfunctionarissen, vier geologen, een natuurkundeprofessor die naar Irkoetsk wil. Aha, en daar!' Moelanov liet de inschrijving aan de jonge kelner zien. 'Werner Forster, coupé drie, wagen vijf. Dat is een van de voor de staat gereserveerde coupés, broertje. Maar twee plaatsen... ze hebben de hele ruimte voor zichzelf waar er anders zes zitten. Dat zijn de ergsten, Fedja! Gereserveerd door een ministerie! Die moet je aanpakken als zachtgekookte eieren. Werner Forster, een Duitser!' Moelanov klapte zijn notitieboek dicht. 'Een belangrijke kerel moet dat zijn. Gaat tot het eindstation Vladivostok. Ik zal hem op zijn Duits begroeten: *Koeten Taak, gospodin*. De buitenlanders zijn belangrijk, Fedja! Onze trein is het visitekaartje

van Rusland. Wat ze later over ons vertellen, geeft aan het hele land zijn kleur.’

De trein stond stil. Boris Fedorovitsj Moelanov controleerde nog gauw of zijn pet goed stond, duwde de deur open en sprong op het perron.

Uit de luidsprekers klonk nog de aankondiging van de trein. Dat is Olga, dacht Moelanov, Olga met de snel sprekende, heldere stem. Olga met het dikke achterste... Madonna van Kazan, elke kleinigheid ken je na zeven jaar...

Het was geen kunst om Werner Forster te vinden. Hij stond naast twee lichtgekleurde koffers van varkensleer, die alleen al de opmerkzaamheid van de Sovjetreizigers trokken. En dan de kleding! Het kostuum van Engelse stof, grijsbruin met blauw ruitje. Roodachtige, zachte schoenen in de vorm van moccasins, over zijn arm een jas van vossebont, in Moskou gekocht, een fototoestel voor zijn borst, over zijn schouder een moderne tas met een lange riem, zonder hoed...

Iemand die opviel, omdat alles aan hem anders was dan in Rusland.

Moelanov ging rechtop staan, zette zich in beweging en marcheerde op de Duitser toe. Drie passen van hem af bleef hij staan, alsof iemand ‘Halt!’ gecommandeerd had en bracht zijn hand aan de klep van zijn pet.

‘Koeten taak, gospodin,’ zei de spoorwegman. ‘Ik ben conducteur van u!’

Werner Forster knikte vriendelijk. De grote reis, een droom die hij reeds als jongen gedroomd had, werd werkelijkheid. Hij zocht zijn reisbiljet, maar Moelanov wenkte grootmoedig af. ‘Ik heb bericht van uw komst, gospodin,’ zei hij nu in het Russisch. ‘Komt u maar mee.’

Hij wachtte of de Duitser hem verstond en tot zijn verbazing antwoordde Forster in het Russisch: ‘Dat is heel vriendelijk van u. Dank u wel!’

Een uitspraak om van te rillen, dacht Moelanov. Schoolrus-

sisch uit Duitsland! Maar je kan hem verstaan. De mogelijkheid om een praatje met hem te maken zal zich wel voordoen. Nog krap tien dagen tot Vladivostok. Misschien kan ik – heel voorzichtig – te weten komen hoe de Duitsers leven. Bijvoorbeeld een Duitse spoorwegconducteur! Vergelijkingen zijn altijd goed.

De Moelanovs leven tevreden, kan je wel zeggen. Een aardige vrouw met twee kindertjes, en een woning met twee kamertjes in Moskou. Een bad voor drie huurdersgezinnen, nou, is dat soms niets? En tot nog toe geen klachten over het warme water, zoals het in het blok naast ons altijd is. Daar toetert het uit de kraan als je warm water wil hebben! Een musicus die daar woont, zei onlangs dat het a-mol is! En hij wilde een sonate over dat getoeter schrijven...

Moelanov deed iets wat anders beneden zijn waardigheid was: hij nam een van de mooie varkensleren koffers en droeg die voor de Duitser uit naar wagen vijf.

Voor de wagons tweede klas – wagens met grote ruimten voor zestig personen – hoopten de reizigers zich op, wierpen hun bagage alvast door de vensters, enterden de wagens alsof ze zeerovers waren, duwden elkaar weg en gedroegen zich zoals Moelanov niet anders verwacht had en sinds zeven jaar kende.

De eersteklasreizigers waren al ingestapt. Ze hadden besproken plaatsen en zochten rustig hun plaatsen op.

‘Alstublieft, gospodin,’ zei de conducteur en wees naar een gesloten groot venster. ‘Dat is uw coupé. Slechts voor twee personen. Het zal u bij ons bevallen.’

‘Daar ben ik van overtuigd.’ Forster volgde de conducteur tot aan de brede schuifdeur. In de coupé zat al een reiziger die dadelijk opstond toen Moelanov en Forster binnenkwamen.

‘Mag ik u helpen?’ vroeg de heer.

‘O dank u wel, het gaat al.’

Werner Forster tilde de koffers in het bagagerek, hing zijn bontjas aan een haak en legde fototoestel en schoudertas op de lange, dik gestoffeerde bank.

Moelanov klapte een tafeltje onder het raam uit en trok het witte kleedje recht, dat over de hoofdsteen zat.

Forster reed voor de eerste keer met een Sovjetluxetrein. Tot nog toe had hij Rusland alleen maar uit vliegtuig of auto leren kennen. En de landelijke treintjes, die hij tweemaal moest nemen, hadden hem aan vertellingen van Tolstoj of Gorki herinnerd: het waren rollende, schommelende, rammelende en in hun veren kreunende gevallen.

Ter wille van de plichtsvervulling controleerde Moelanov nog gauw het spoorkaartje en het speciale biljet voor de staatswagen, groette toen in de houding en verliet de coupé. Hij rende door de lange trein naar de tweede klas. Daar was ruzie wegens een plaats bij het raam. Een of andere idioot bij de afgifte van plaatsbewijzen had tweemaal dezelfde plaats gereserveerd en nu stonden er twee mannen als David en Goliath tegenover elkaar en maakten er ruzie om. De één, een reus met een mooie basstem, die echter helaas stotterde, de ander klein als een fret en met een mondwerk dat alleen maar dichtgelast kon worden om het stil te krijgen.

‘Stilte!’ brulde Moelanov. ‘U bevindt zich in de Transsib, kameraden, en niet in een trein met varkens! Twee dezelfde nummers? Kan ik dat helpen? Waarom komt u niet tot een vergelijking? Ieder van u zit afwisselend één dag voor het raam! Is dat zo moeilijk? Laten we met die kleine kameraad beginnen...’

‘Wa-waarom?’ brulde de reus. ‘Hij ka-kan in het bagagerek!’

‘Een boomstam zonder hersens!’ krijste de kleine weer. ‘Kameraad conducteur, ik kan u een doktersverklaring tonen! In het bagagerek! Ik lijd sinds vier jaar aan chronische winderigheid. Ik moet rechtop zitten. Als ik krom zit, begint het weer! Moet ik dat demonstreren, kameraden? Op uw verantwoording! Ik heb een doktersverklaring...’

In zijn coupé was Werner Forster aan het raam gaan zitten en keek naar buiten. Hij kon door het open deel van de hal naar een emplacement kijken, dat een beetje buiten de perrons lag.

Hier wachtten locs en wagons om samengesteld te worden of waren na de rit daar neergezet om schoongemaakt te worden.

Daar de perrons leeg waren, kon Forster zien dat er voor een lange trein met gesloten goederenwagens een paar militiesoldaten heen en weer patrouilleerden. Ze hadden machinepistolen voor de borst en liepen met herdershonden naast zich.

De heer in zijn coupé kuchte bescheiden. Forster draaide zijn hoofd om. ‘We zullen tien dagen lang samenwonen,’ zei de heer in een opzettelijk langzaam en duidelijk uitgesproken Russisch. ‘Dan is het goed als men elkaar kent. Mijn naam is Pal Viktorovitsj Karsanov, hoogleraar in de landbouwkunde.’ Hij stond op en boog hoffelijk. Forster boog eveneens. Net als bij Tolstoj, dacht hij opnieuw. Dat is het geheim van Rusland dat ons sprakeloos maakt. Sinds meer dan vijftig jaar verandert in Rusland alles en het verandert zo dat het het nieuwe gezicht van de wereld mede bepaalt – maar in de grond van hun ziel blijven de Russen, wat ze altijd waren: menselijke raadsels tussen hemel en hel! Alleen deze trein al! Overal spreekt men over socialisme, alle mensen zijn gelijk... maar ze hebben een tweede klas met zestig plaatsen, ze hebben een eerste klas met vier of zes plaatsen en speciale coupés met twee plaatsen. Gereserveerd voor hoge officieren, partijfunctionarissen en gasten van de staat. Wie heeft er over een klasseloze maatschappij gepredikt? Was dat Lenin?

‘Ik heet Werner Forster en ben ingenieur.’

Toen zaten ze tegenover elkaar, keken het raam uit en zochten het begin van een gesprek. Hij ziet eruit als een brave familievader, dacht Forster. Goedmoedig, welgedaan, zijn peper-en-zoutkleurige haar wordt al dun in het midden. Hij draagt een kostuum uit het warenhuis, merk ‘Stirallka’, zoals de mensen deze pakken noemen, die er na een regenbui werkelijk uitzien als aaneengenaaide stofdoeken. Zijn schoenen zijn enige malen verzoold, het blauwachtige overhemd is gekreukeld en de rode das is nieuw. Een lieve oom, een professor, die

formules beter kent dan een gestreken vouw in zijn broek.

‘Bent u Duitser?’ vroeg Karsanov.

‘Dat kunt u horen, nietwaar?’ Forster lachte jongensachtig. Zijn open gezicht werd dan bijna zonder leeftijd. Hij kon acht-tien, maar ook dertig jaar oud zijn, in werkelijkheid was hij drieëndertig.

‘Ik had grote moeite om zo veel Russisch te leren dat ik me verstaanbaar kan maken. Voor een Duitser is Russisch een nachtmerrie!’

‘Dat compliment geef ik u terug.’ Karsanov lachte nu eveneens. ‘Voor elke buitenlander is Duits de taal van de ratelende tong. Gaat u ook mee tot Vladivostok?’

‘Ja! Mijn kinderdroom wordt werkelijkheid.’

Forster keek weer uit het raam. De trein daarbuiten op de rangeersporen interesseerde hem. De militiesoldaten met hun honden grendelden naar het scheen het hele gebied af. Buiten hen was er daar geen mens te zien. Geen wegwerker, geen ran-geerder en ook niet de vrouwen met de verbleekte hoofddoe-ken die met zwabbers aan lange stokken de wagens van buiten wassen. ‘Van Vladivostok vaar ik dan per schip naar huis.’

‘Een prachtige reis.’

‘Ik heb hem zelf verdiend.’

‘Hebt u in Rusland gewerkt?’

‘Ja, aan de ontworpen aardgasleiding naar Duitsland. Ik was een soort voorpost. Er was velerlei wat gecoördineerd moest worden.’

‘Ja natuurlijk, de aardgasleiding! Iets goeds, meneer! Twee volken komen eindelijk nader tot elkaar, omdat ze zien dat ze elkaar nodig hebben. Hoe heette uw vader?’

Forster keek Karsanov verbluft aan. ‘Anton Forster. Waar-om?’

‘Mooi zo!’ Karsanov glimlachte vriendelijk. ‘Je kan in het Russisch makkelijker met elkaar praten als je dat weet. Vindt u goed dat ik u Werner Antonovitsj noem? Ik ben Pal Viktoro-

vitsj! We zullen in de komende tien dagen leren van elkaar te houden of elkaar te verscheuren. Wie weet dat van tevoren?’

Bij de afgesloten trein gebeurde nu iets merkwaardigs. Uit enige ventilatiespleten waaiden zakdoeken in de wind en een paar papiersnippers waaiden traag over de sporen weg. De militiesoldaten werden onrustig, liepen naar de wagons en sloegen er met hun vuisten tegen. De honden rukten aan hun lijnen en blaften, maar de zakdoeken verdwenen niet. Ze bleven uit de spleten wapperen totdat eindelijk een paar militiesoldaten met de lopen van hun machinepistolen de witte stofflarden wegtrokken.

‘Kijkt u daar eens, Pal Viktorovitsj,’ zei Forster. ‘Daar, die goederentrein! Uit de luchtspleten wenken zakdoeken. In die wagons vervoert men dus mensen! En daar militie met honden bij... Ik dacht dat dat in Rusland niet meer bestond?’

‘Kijkt u ergens anders heen, Werner Antonovitsj,’ knorde Karsanov. Zijn stem was plotseling veranderd. Hij klonk boos en een beetje harder dan eerst.

‘Drie dagen geleden heb ik in Moskou nog met enige heren erover gepraat.’ Forster wees naar de goederentrein. De militiesoldaten bonkten weer met hun geweerkolven tegen de gesloten wagons en scholden.

‘Zeggen Sacharov en Solzjenitsyn de waarheid? vroeg ik. Ik behoor tot een generatie die bij het einde van de oorlog vier jaar oud was. Wat onze vaders vertelden, wat je later in veel boeken las, het deed allemaal zo ongeloofwaardig aan. En dan dat wat men ons op school vertelde... Wie heeft er gelijk? Als Solzjenitsyn...’

‘Noem die naam niet!’ zei Karsanov onvriendelijk. Hij strekte zijn stevige benen uit en keek mismoedig naar de overzijde, naar de trein en de militiesoldaten. ‘Elk ding kan men van twee kanten bekijken. De één ziet in een toilet een hygiënische inrichting, de ander zegt alleen maar: het stinkt! Beiden hebben ze gelijk! Waarom zou je dat ontkennen? Ja, dat daar is

een transport van staatsvijanden. Is het niet het recht van elke staat voor orde te zorgen? Ieder begin van chaos te vernietigen? De Sovjet-Unie is een land van de vrede. Natuurlijk hapert het nog op vele plaatsen... Wat duizend jaar verwaarloosd werd, kan niet in vijftig jaar glad gestreken worden! Wie dat niet inziet...' Karsanov stond op en knoopte het jasje van zijn kostuum dicht. Zijn broek had builen aan de knieën, de stof kreukelde op zijn rug.

Werner Forster keek naar hem op. 'Er zijn dus deportaties naar strafkampen?'

'Worden bij u de veroordeelden in gouden koetsen weggebracht? Rusland heeft andere afstanden, dus moeten ook de transportmiddelen anders zijn.' Karsanov verliet de coupé.

Forster zag hoe hij uitstapte en met snelle stappen over het perron liep. Voor een kiosk met limonade en gebak ontmoette hij een spoorwegbeambte en sprak die aan.

Het moest een tamelijk opgewonden gesprek zijn, want de beambte trok zenuwachtig aan zijn pet en Karsanov gebaarde met allebei zijn armen. Inderdaad zei Karsanov: 'Wie is er verantwoordelijk voor die rotzooi? Kijk me niet zo suf aan, kameeraad! Aan de overkant staat een transport naar Siberië, voor iedereen zichtbaar, alsof het om de verkoop van tomaten ging! Dat staat daar, terwijl men weet dat de Transsib binnenloopt en met buitenlanders bezet is! En dan verwondert men zich achteraf in Moskou als de westelijke propaganda op de grote trom slaat. Wat een rotzooi! Wie is daarvoor bevoegd?'

Het bleek dat niemand bevoegd was.

Karsanov ging met de beambte in het telefoonhuisje van de perronopzichter en telefoneerde links en rechts – van het seinhuis tot de stationschef, van de militiecommandant tot de leider van de plaatselijke KGB. Iedereen noemde deze fout een stommitieit die bijna aan sabotage grensde – maar verantwoordelijk was niemand. Wie de trein met gedeporteerden tegenover de Transsiberië-Expres gezet had, was niet meer te ach-

terhalen. De een of ander had aan de telefoon gezeten en de opdracht gegeven toen was al het andere door de techniek verder afgewikkeld. De wissels werden elektronisch gesteld, militie marcheerde op, sloot het terrein af. Men had zelfs – een half uur voor het binnenlopen van de Transsib! – de deuren van de wagons geopend en proviand verdeeld. Honderden mensen hadden toegezien, maar daar het uitsluitend Russen waren, veroorzaakte deze aanblik geen enkele zichtbare reactie. Gelukkig hij die vrij op een perron kan staan! Karsanov hing woedend de hoorn op. ‘Het is zenuwslopend!’ zei hij hardop. ‘Altijd hetzelfde! Niemand is bevoegd! Ik zal het aan Moskou melden, kameraad. Het verwondert me nog dat niemand de veroordeelden langs onze trein laat paraderen – als mannequins!’

Uit de luidspreker klonk opnieuw de heldere stem van Olga met het dikke achterste: ‘Alle reizigers instappen en de deuren sluiten! De Transsiberië-Expres zal zo dadelijk vertrekken!’

Karsanov haastte zich naar zijn wagen. Hij was er net ingesprongen, toen Moelanov de deur achter hem dichtsliep. Het klonk als een schot, toen de zware deur in het slot kraakte en Karsanov schrok hevig.

‘Hebt u inlichtingen ingewonnen, Pal Viktorovitsj?’ vroeg Forster toen Karsanov snuivend en vol opgekropte woede op de gestoffeerde bank neerplofte. De trein trok op en verliet toen bijna geluidloos de reusachtige stationshal van Gorki. De perronopzichter groette in de houding toen wagen nummer vijf langs hem heen suisde.

Karsanov kneep zijn lippen samen en zag het smekende gebaar van het ambtenaartje over het hoofd: kameraad, excuseer mij! Ik ben maar een onbelangrijke beambte die de treinen laat vertrekken...

‘Waar gaat het transport heen?’

‘Werner Antonovitsj, laten we een akkoord sluiten als we tien dagen samen moeten leven,’ antwoordde Karsanov met gedwongen kalmte. ‘Misdadigers zijn er in elk land. In uw

voorbeeldige Amerika zijn er méér dan – bij elkaar geteld – in de hele wereld! En over zulke mensen moet je gewoon niet discussiëren. Zijn we het eens?’

‘In beginsel, ja, Pal Viktorovitsj.’

‘Heel goed.’ Karsanov probeerde te glimlachen, maar dat mislukte. ‘Laten we bij Radio Jerevan blijven en zijn moppen. Hoewel die ook een volledig vertrokken beeld leveren...’

Forster leunde achterover in de kussens. Buiten vlogen de huizen voorbij. Beelden zoals overal als een trein een stad verlaat. En na enkele minuten begon weer het modderige land, die door de regen zacht geworden grenzeloosheid van velden, bosjes en wouden...

‘U laat zelfs geen stofje op uw land liggen, nietwaar?’ vroeg Werner Forster en zocht in de zak van zijn bontjas naar zijn sigaretten.

‘Nee! Ik ben een Rus!’ Karsanov duwde zijn kin naar voren. ‘Mijn vaderland is voor mij heilig.’

Na twee uur verliet Forster de coupé om naar de restauratiewagen te gaan. Boris Fedorovitsj Moelanov was nog eens voorbijgekomen, had zijn hoofd door een spleet van de deur gestoken en gevraagd of alles in orde was. Daar niemand antwoord gaf, had hij de deur snel weer dichtgeschoven. Toen ging hij uit het gezicht van de coupé voor het raam van de gang staan. Daar is onweer op komst, dacht hij. Dat brave vadertje en die Duitser! Wie had dat gedacht? Ik zal een oogje in ’t zeil houden. Hij zuchtte en bereidde zich erop voor in de volgende tien dagen zijn zenuwen als kabels nodig te hebben.

Forster en Karsanov hadden in de laatste twee uur geen woord met elkaar gesproken. Pal Viktorovitsj las in een boek, dat *De helden van de donkere rivier* heette en beschreef hoe vier dappere geologen de verlaten gebieden van Kamtsjatka onder de knie kregen en daarbij rijke bodemschatten ontdekten. Het was een mooi boek uit de pionierstijd in Siberië.

Forster keek uit het raam. De zon was door de wolken gebroken, het verdronken land zag er nu vriendelijker uit. De dorpen langs de route hadden iets sprookjesachtigs over zich: houten hutten met uitgesneden en beschilderde luiken en met strodaken waar mos op groeide, of bedekt met planken en dakvilt, verzwaard met dikke stenen tegen de herfststormen. In de tuinen, omgeven door hekken van dikke stokken, werkten vrouwen die kort opkeken als de luxetrein voorbijraasde. Hun hoofddoeken fladderden in de wind, over hun verbleekte kleren lag de glans van de zon, alsof die daaraan nieuwe, vrolijke kleuren geven kon.

‘Zo heb ik me Rusland altijd voorgesteld,’ zei Forster eens, maar Karsanov gaf geen antwoord. Dat is alweer een brutaliteit, dacht hij slechts. Die hutten, die in het verloop van een nieuw tienjarenplan al spoedig zullen verdwijnen, waarvoor moderne boerderijen met centrale machinedepots in de plaats moeten komen, die hutten noemt hij het typische Rusland! Zo kan alleen een Duitser denken. Rusland dat zijn voor hem oude hutten, arme boeren, meisjes met grote boezems, balalaikamuziek, krakowiak en wodka! Karsanov las beledigd verder en loerde alleen af en toe over de rand van zijn boek naar Forster. Hij vreet met zijn ogen, stelde Karsanov vast. Maar begrijpt hij dan wel dat dit reusachtige land niet als zijn Ruhrgebied kan zijn, huis aan huis, straat aan straat?

In de gang naar de restauratiewagen botste Forster tegen een vrouw op, die hem plotseling de weg versperde. Hij had haar niet zien aankomen en de botsing was zo hevig, dat hij tuimelde, steun zoekend om zich heen greep en in iets stevig greep. Even snel trok hij zijn handen terug en leunde verlegen tegen de wand van de gang.

Twee geweldige, ronde en stevige borsten welfden zich voor hem, nauwelijks verhuld door een dunne bloes en een gezicht van wilde uitdagende schoonheid, omgolfd door een krans van vuurrood haar, lachte hem toe.

‘Neem me niet kwalijk,’ zei Forster verward. ‘Ik moet geslapen hebben terwijl ik liep. Het was niet mijn bedoeling...’

De vrouw met de vlamme haren en de schelrood gestifte, een beetje te dikke lippen bleef staan. Ze versperde de weg met haar indrukwekkende figuur. Voor een dame was ze te opvallend gekleed en opgemaakt; en zoals ze daar stond, de dikke buste vooruitgestoken, de benen een beetje gespreid, een brede glimlach op het ronde, maar volstrekt nog mooie gezicht, herinnerde ze Forster aan de meisjes die hij in havensteden aan huisdeuren of achter vensterruiten gezien had en die niet over het weer praatten, maar hun prijs noemden.

‘Een nieuwe gast!’ zei ze en bekeek Forster. Op een Russin moest hij in zijn maatkostuum de indruk van een miljonair maken. ‘Amerikaan?’

‘Nee, Duitser.’

‘Naar Vladivostok?’

‘Geraden.’

‘Een lange reis voor u, knappe man!’ Ze ademde diep in en uit en haar buste lokte. Dat was een staaltje van haar talent! Forster stelde het vast zoals een scheidsrechter een doelpunt toekent.

‘Over het slapen kunnen we praten...’

‘Waarover, zegt u?’ vroeg Forster verrast.

‘U zei toch daarnet dat u sliep bij het lopen.’

De roodvlammende leunde met haar armen links en rechts tegen de gangwanden. Haar hele lichaam scheen door de dunne stof te glanzen, de lijn van haar lichaam, haar dijnen en heupen leken naakt te zijn. ‘Je hoeft niet te slapen bij het lopen als er andere mogelijkheden zijn. Ik heb coupé drieëntwintig.’

De vrouw lachte hem toe en haar opgemaakte gezicht, waarop nu heel kort de glans van de zon lag, leek komiek en tragisch tegelijk, als het masker van een clown.

‘Mooi meneertje, heb je Duitse merken? Ik geef tien procent korting op de roebel!’

Forster begreep het en hij begon de ontmoeting leuk te vinden.

‘Misschien later,’ zei hij. ‘Nu heb ik dorst.’ Hij schoof haar tegen de wand en ze richtte het zo in dat hij haar stevige borsten opnieuw moest aanraken. Daarbij zuchtte ze diep en kreeg een treurige blik in haar ogen. ‘Om te drinken heb ik het nodige in mijn coupé.’

‘Hebt u een coupé helemaal alleen?’ vroeg Forster.

‘Waar bestaat dat nu, knappe kerel? Daar zijn nog drie medepassagiers, een echtpaar en een jong meisje.’

‘Maar dat gaat toch niet..’ meende Forster onzeker. ‘U kunt toch niet...’

‘’s Nachts heeft ieder zijn bed!’ De roodvlammende streek wellustig met beide handen over haar borst. ‘Het echtpaar slaapt. Het zijn oude mensen, moet u weten. En het meisje? Ofwel het slaapt ook, of het leert er nog iets bij. Wie stoot zich aan zulke problemen? Zullen we zeggen om tien uur? Ik noteer het.’

‘Nee!’ Forster drong langs haar heen. De gedachte om voor toeschouwers te vrijen joeg hem rillingen over zijn rug. ‘Ik geloof niet dat we tot zaken komen.’

‘Als u dat liever wil, kom ik in uw coupé, gospodin!’

Forster dacht aan Karsanov en schudde lachend zijn hoofd. Hij stelde zich Pal Viktorovitsj als oog- en oorgetuige van nachtelijke omarmingen voor en werd dolvrolijk. ‘Mijn coupégenoot is een voorname man.’ Hij lachte. ‘U zou het hem kunnen vragen. Wagen vijf, coupé drie. Hij zal u iets van Lenin voorlezen.’

‘Dat zijn de ergsten!’ riep de vrouw hem na. Ze had haar busje ingetrokken en Forster kon passeren.

In de restauratiewagen bestelde hij thee en een fles mineraalwater. Toen wijdde hij zich weer aan het bekijken van het Russische landschap. Het volgende station is Kirov, dacht hij. Dan Perm, de wildromantische tocht door de Oeral en ten slotte

Sverdlovsk. Dat was dan al Siberië, de poort naar een reusachtige nieuwe wereld die nauwelijks door mensen bedwongen kon worden: de taiga! *Sverdlovsk*...

Werner Forster haalde zijn zonnebril uit zijn jasje. De lentedag ging ten einde, de zon stond diep en verblindde. Wat had zijn vader over *Sverdlovsk* verteld?

De centrale van de gevangenenkampen, van de buitenkampen, die over het hele land verstrooid waren. Daarin bijna zestigduizend Duitsers uit Stalingrad..

Hij was benieuwd hoe dat land eruitzag, waarin de graven van de Duitse krijgsgevangenen lagen, platgewalst, onbekend...

Iedere oorlog is een misdaad, had zijn vader gezegd. Iedere oorlog, mijn jongen! Daar verrekken miljoenen en weten niet waarom. Heeft dat hele bloedvergieten tenminste een zin gehad, is de wereld daardoor beter en verstandiger geworden? Nee, integendeel. De tegenstellingen zijn nog groter, de ideologieën nog fanatieker geworden. Alsof het bloed alleen maar mest geweest was, opdat de waanzin nog weelderiger groeit...

Forster dronk zijn thee en een halve fles water, kocht nog een belegde boterham – zwartbrood met vette leverworst – en ging naar zijn coupé terug.

Reeds uit de verte hoorde hij een verward gerucht van stemmen. Een vrouw krijste, daartussen schreeuwde Karsanov. Toen Forster de coupédeur openschoof, kwam de weelderige roodharige hem tegemoet. Ze had geen spoor meer van erotische uitstraling, maar zag eruit als een furie. Haar ogen, groot van woede, bliksemden. 'Een vlegel, die buurman van u!' schreeuwde ze tegen Forster. 'Een misselijke eunuch! Nou, daar zal u plezier aan beleven! Tien dagen met hem en ik ga in het klooster! Kom bij me. Om hem te ergeren, vraag ik van u geen geld!'

'Een schandaal!' brulde nu ook Karsanov, nadat hij Forster gezien had. Hij had een hoogrood hoofd en zijn haren stonden van woede wijd uit als bij een getergde hond. 'Die hoeren worden steeds brutaler! Dat komt hier de coupé in, gaat tegenover

me zitten, tilt haar rok op, zodat ik tot tussen haar benen kan kijken en zegt: “Nou oudje, komt er bij jou niks in beweging? Vroeger was het er toch, nietwaar?” En als ik opspring en roep: “Verdwijn, hoerewijf!” zegt ze nog: “Span je niet zo in, oudje! Brul niet weg, wat je op een andere plaats nodig hebt...” Wat zegt u daar nou van? Het is afschuwelijk!

Karsanov liet zich uitgeput op de bank vallen, duwde zijn hoofd in de kussens en snoof luid. ‘Zulke wijven moesten gestenigd worden!’ zei hij later, toen de vrouw de coupé scheldend verlaten had en hij weer wat gekalmeerd was. Hij nam zelfs uit de reisfles van Forster een slok Georgische cognac aan, wat hem zichtbaar goed deed.

‘Deze hoer is overigens bijzonder brutaal. De andere waren vriendelijker.’

‘Hoezo: de andere? Zijn er nog meer in de trein?’

‘Ik reis driemaal per jaar op deze route, Werner Antonovitsj.’ Karsanov bediende zich nog eens van de reisfles. ‘Het is telkens een andere.’

‘Maar is er altijd een prostituee in de trein?’

‘Wat wilt u?’ Karsanov trok berustend de schouders op. ‘Het is verboden; ze worden gestraft, als ze aangegeven worden. Maar toch rijden ze altijd mee. Ze behoren al bijna tot het treinpersoneel. Ik vermoed dat de conducteurs procenten krijgen. Ook dat is een schandaal! Maar bewijs dat maar eens! Maar dit loeder zal ik aangeven, dat zweer ik. Oudje, zegt ze tegen me. Ik ben veertig jaar. Ben je op je veertigste een grijsaard? Zie ik er uit als een uitgedroogde aardappel? Ik ben diep beledigd, Werner Antonovitsj. Dit varken zal ik in Vladivostok gevangen laten nemen!’

‘Waarom pas in Vladivostok, Pal Viktorovitsj?’ vroeg Forster.

‘Dacht u dat ik door de andere reizigers verscheurd wilde worden?’ antwoorde Karsanov eenvoudig. ‘Tien dagen en tien nachten is een lange tijd...’